

Anàlisis de la qualitat de les ESTACIONS FORESTALS

Erasmus+

Quatre etapes essencials

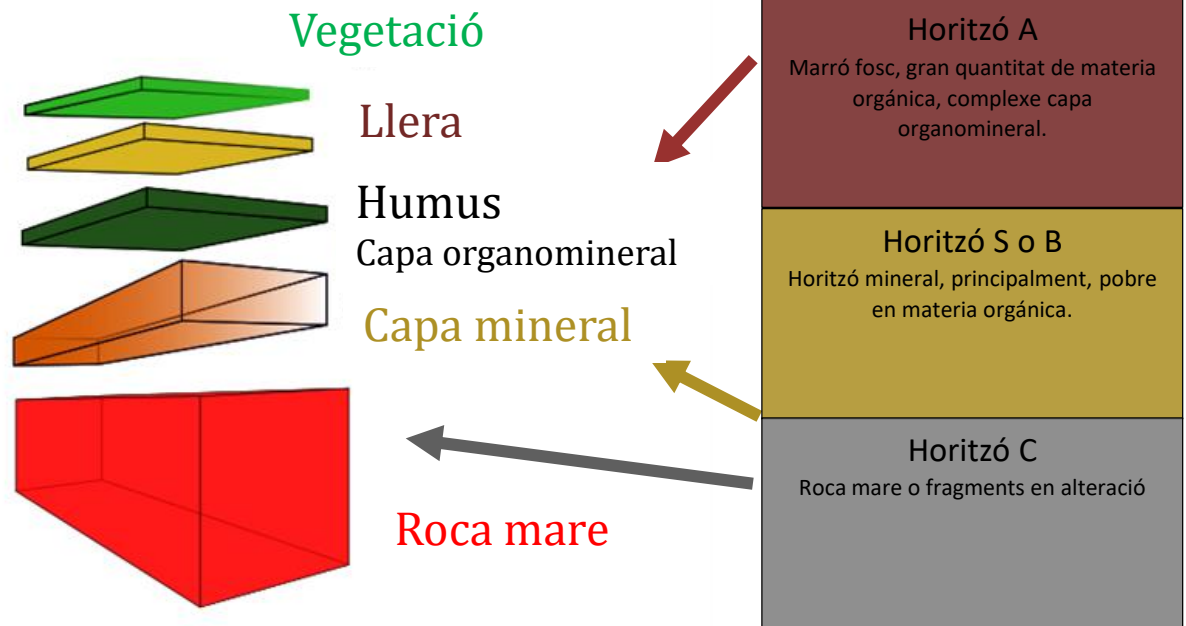
- **Etapa 1 : IDENTIFICACIÓ d'una estació forestal** i les seves característiques.
- **Etapa 2 : DEFINICIÓ DELS PARÀMETRES de l'estudi de l'estació** amb el vocabulari tècnic adequat.
- **Etapa 3 : INTERPRETACIÓ dels resultats obtinguts** per finalitzar l'estudi silvícola.
- **Etapa 4 : IDENTIFICAR les principals directrius silvícoles** per l'adaptació de la gestió forestal.

Etapa 1 : Identificació d'una estació forestal

Objectiu: Entendre el concepte d'estació forestal i les seves característiques

Identificació d'una estació forestal

L'**estació forestal** es defineix segons l'INRA (Institut National de la Recherche en Agronomie, en France) com « **una superfície de terreny, de superfície variable, homogènia dins de les seves condicions ecològiques** » (topografia, sòl, microclima i composició floral)

Etapa 2: definició dels paràmetres de l'estudi de l'estació amb el vocabulari tècnic adequat

Els paràmetres d'estudi estan determinats per:

1. Les característiques abiòtiques lligades al seu **posicionament al paisatge** (clima, topografia, roca mare especialment).
2. Les **propietats del sòl** sobre tot: la forma d'humus.
3. Una **textura**.
4. Una **RU** (Reserva Útil) i la hidromorfia del sòl.
5. Una **estructura**.
6. Una **riquesa química del sòl** i la limitació lligada a la presència de calissa activa
7. Una **vegetació indicadora**.

➔ Revisar amb guies estacions per obtenir informació sobre la producció potencial. (Ex: "Guide d'identification des estacions des forestiers de plaine Lorena continu França"). A Espanya revisar Orgest.

El clima de l'estació i les seves característiques estan disponibles als climogrames, les roques mares als mapes geològics (GÉOPORTAIL, INFOTERRE), la topografia estimada d'eines especialitzades (Sunnto, clisimetre).

1. LES CARACTERÍSTIQUES ABIÒTIQUES

Roca mare

Una **roca mare majoritàriament granítica** o amb **base de gres** ens donarà, en general, una **textura arenosa i sòls filtrants** mentre que les **roques mares margues o calcàries** ens donaran **textures més argiloses**.

Com més petites siguin les partícules, com les argiles, major serà la retenció d'aigua i nutrients al sòl.

Granit

Gres rosa

Roca calcària

1. LES CARACTERÍSTIQUES ABIÒTIQUES

La topografia

Topografia: en general, per a una mateixa edat, els arbres vells dels fons de les valls són més grans. Aquestes es beneficien de les millors condicions d'aigües i sòls (sòl ric i profund) que els cims.

Vessant nord (fresca i humida): microclima més favorable per certes espècies (avet, faig) que una vessant sud.

Massa forestal en vessant nord-oest.

Les **vessants** són **menys riques i menys hidratades** que las més baixes:

Estacions en vessants => rouredes dominants.

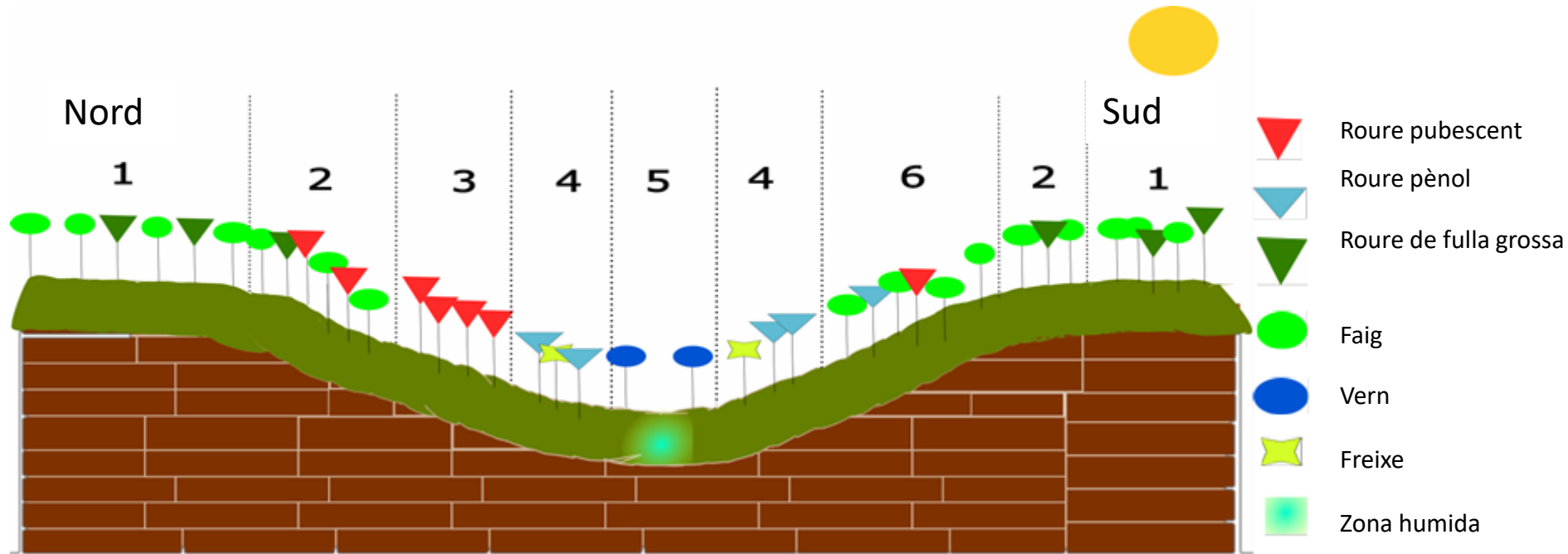
Estaciones en valls => freixenedes i vernedes.

Massa forestal al fons de vall: rouredes i freixenedes.

Localització de 6 tipus d'estacions a una vall

La diversitat d'estacions és el resultat de les variacions dels factors edàfics associats a la roca mare i a la topografia.

1. Fagedes i rouredes en sòls llimosos, àcids i profunds.
2. Fagedes i rouredes en sòls llimosos lleugerament àcids i superficials a dalt de la vessant.
3. Rouredes pubescents en sòl calcari a la cara sud.
4. Rouredes (roure pènel) – en sòl ric i fresc de vessant.
5. Vernedes en terrenys pantanosos.
6. Fagedes i rouredes en sòls calcaris i vessants fredes orientades cap al nord.

2. LA FORMA DE L'HUMUS

En primer lloc s'ha d'examinar la fórmula de l'humus. Observem els **horitzons holorgànics del llit: Oln, Olv, OF, OH.**

La presència de tots aquest horitzons indica: dificultat de descomposició i baixa presència d'organismes descomponedors del sòl.

Les formes d'humus **MODER o MOR** es troben normalment sobre sòls àcids.

Oln (llit nou)

OF (llit fragmentat)

Olv (llit vell)

OH (horitzó humit, amb matèria orgànica molt fragmentada)

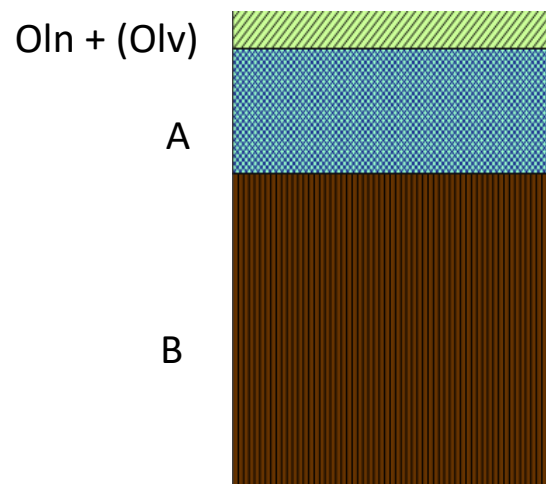
2. LA FORMA DE L'HUMUS

Les formes d'humus amb **més potencial** per a una producció de fusta, són aquelles amb major **biodiversitat al sòl**.

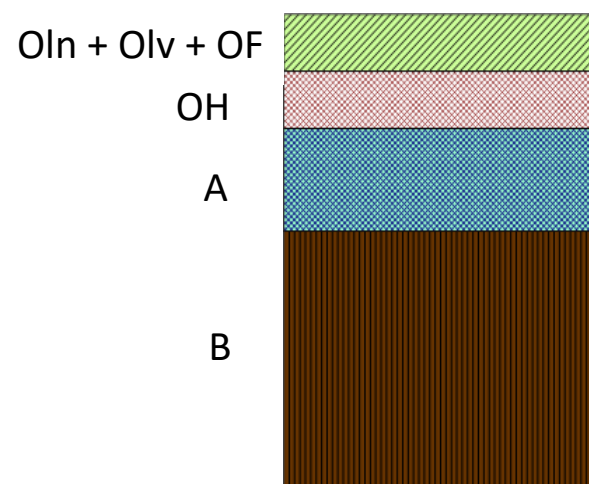
MULL: mineralització ràpida aportant un estoc de nutrients important.

MODER: multiplicació de capes, caiguda de la quantitat i qualitat de la biodiversitat, així com de la producció.

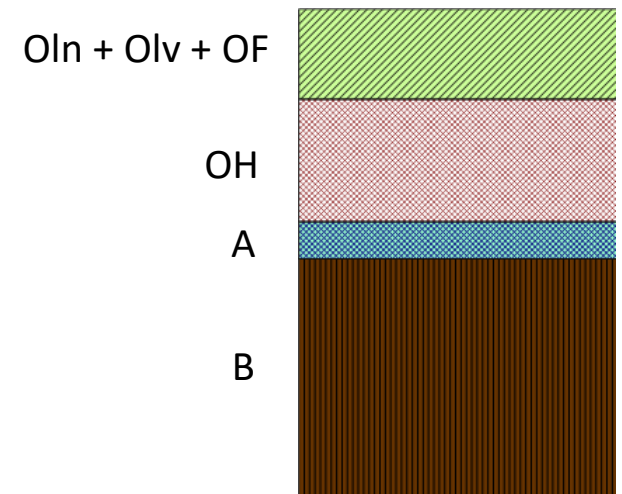
MOR: horitzó OH de més d'un centímetre corresponent a la forma d'humus de menor productivitat.

MULL

MODER

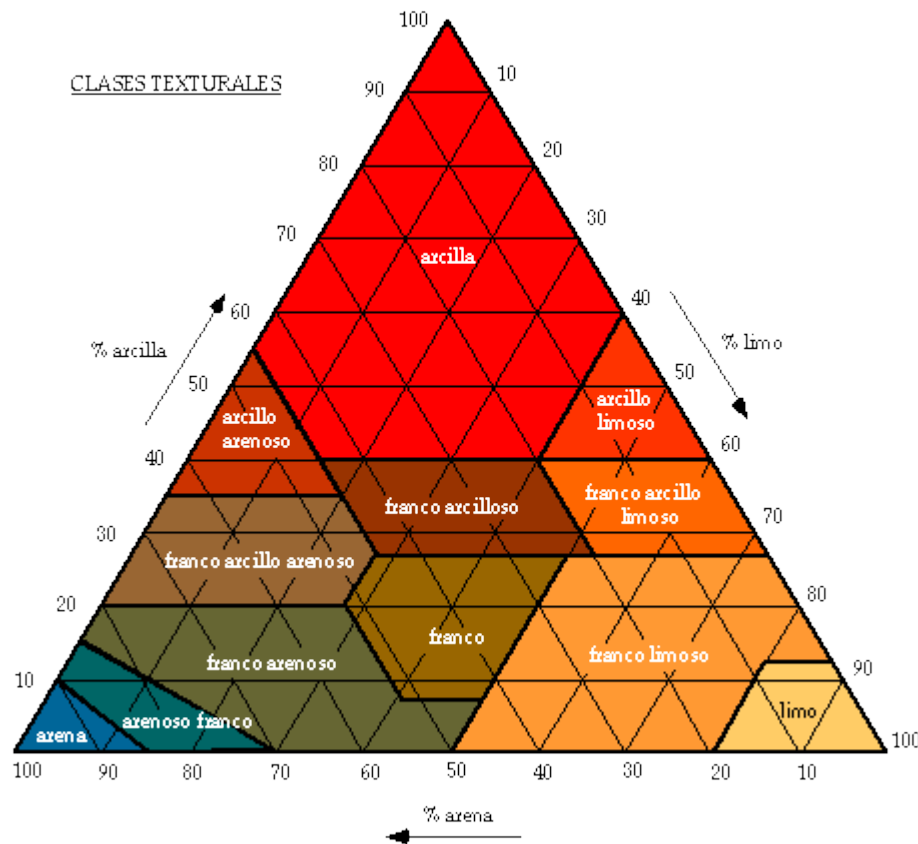
MOR

3. LA TEXTURA

Textura : repartició de les diferents partícules del sòl segons la seva granulometria.

Tipus : *argilosa, llimosa o sorrenca.*

Determinar la textura del sòl permet definir: retenció i disponibilitat d'aigua, sensibilitat a la sedimentació, capacitat de retenir i proporcionar nutrients a les plantes.

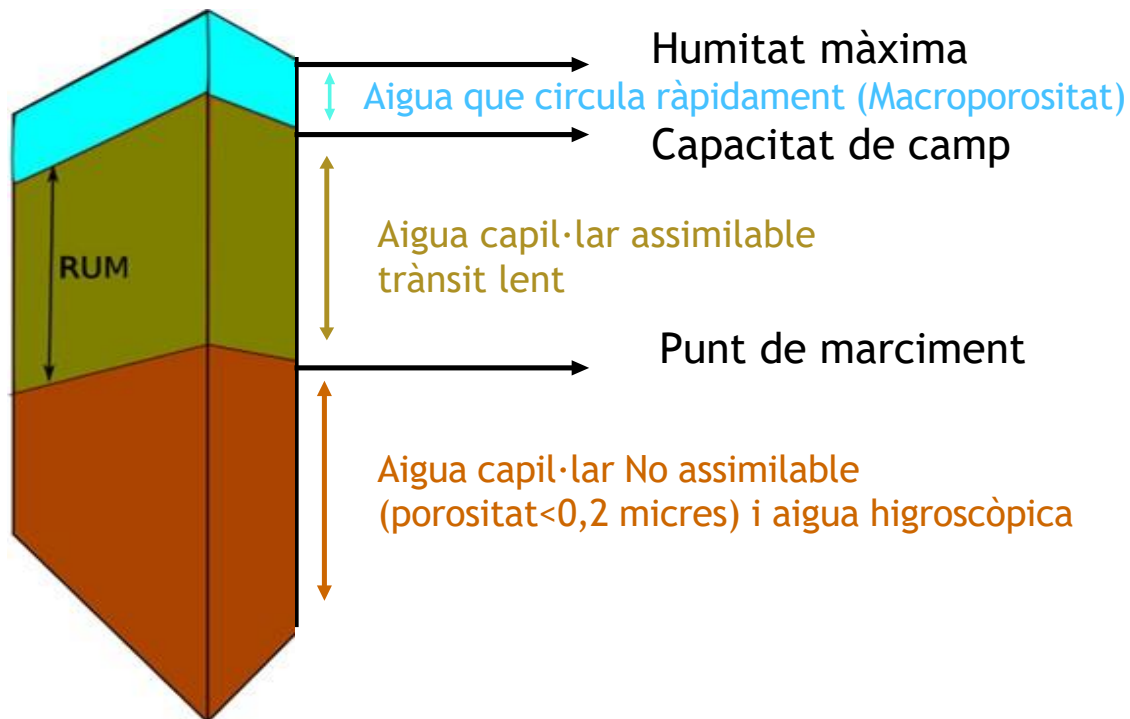
- Si podem fer un xurro de terra humida: contingut d'argila > 10 %.
- Si es pot fer una anella amb el xurro, llavors tenim: com a mínim 25 % d'argila.
- Si la pell es decolora es decolora després d'assecar-la, aleshores tenim fins al 50 % de llims.
- Les sorres aporten un caràcter « exfoliant » al tacte, cruixent a l'orella

4. LA RESERVA ÚTIL D'AIGUA (RU)

Per **estimar la quantitat d'aigua disponible al sòl** per les plantes, calculem la Reserva Útil (RU).

La RU **depèn de:**

- la càrrega de roques (en %)
- la textura
- La grossor del sòl prospectada per les arrels (cm)

$$RU \text{ d'horitzó} = \text{Grossor (cm)} \times \text{coef } U \times \left(1 - \left(\frac{\% \text{ de roques}}{100}\right)\right)$$

U és un coeficient de pedo-transfert

5. L'HIDROMORFIA

Les **traces d'hidromorfia** provenen d'una acumulació d'aigua al sòl i estan lligades a l'estancament d'aigua en aquest.

Taques d'òxid= Ferro en la seva forma oxidada=> nivel màxim i temporal de la taca.

Taques blaves + fort olor fètid = obstrucció permanent en sòls més hidromòrfics (tot l'any).

*Taques d'òxid=
Senyal
d'estancament
temporal.*

*Estancament hivernal i ferro en
forma oxidada durant l'estació
estival.*

6. L'ESTRUCTURA

- Estructura **granulosa** a l'horitzó orgànic-mineral A => presència de cucs de terra i, per tant, sòl ric i viu.
- Estructura **polièdrica** => augment del contingut d'argila i disminució de la capacitat de filtració.
- Estructures **massisses o laminades** localitzades en sòls molt compactats => sòls impermeables a l'aigua i aire.

L'**aigua** només estarà present als macroporus (per tant, poc assimilable per les plantes).

Estructura granulosa

Estructura polièdrica, argilosa

Estructura fràgil

7. PRESENÇA DE CALÇ

Efervescència de la terra fina **en contacte amb l'àcid clorhídric (HCl)** => mostra la **presència de carbonats de calci** al sòl.

La presència de calci pot pertorbar l'assimilació d'altres nutrients (fòsfor, sodi, magnesi, ferro) i **pot induir a mancances**.

Merques d'efervescències sobre la terra fina.

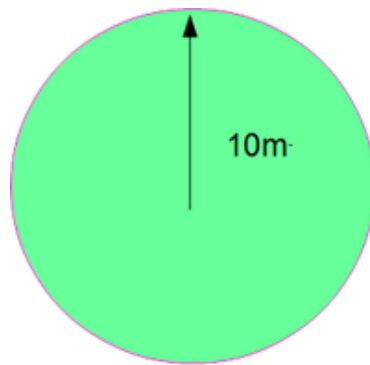

Traça de calç

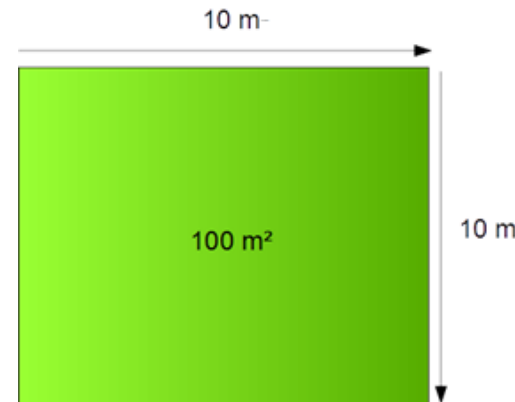
8. VEGETACIÓ INDICADORA

Per l'anàlisi de la vegetació, existeixen varis mètodes:

1. A través d'un **estudi exhaustiu** (vigilar en estacions molt heterogènies i/o estacions de grans superfícies)
2. A través de **parcel·les rodones** de 10 a 12 m de radi (314 o 452 m²): més fàcil i representatiu (1 punt/ha per boscos homogenis, 4 punts/ha per boscos heterogenis i/o molt esclarissats).
3. A través de **parcel·les quadrades** de 100 m², (1 punt/ha per boscos homogenis, 4 punts/ha per boscos heterogenis i/o molt esclarissats).

Parcel·la rodona 314 m²

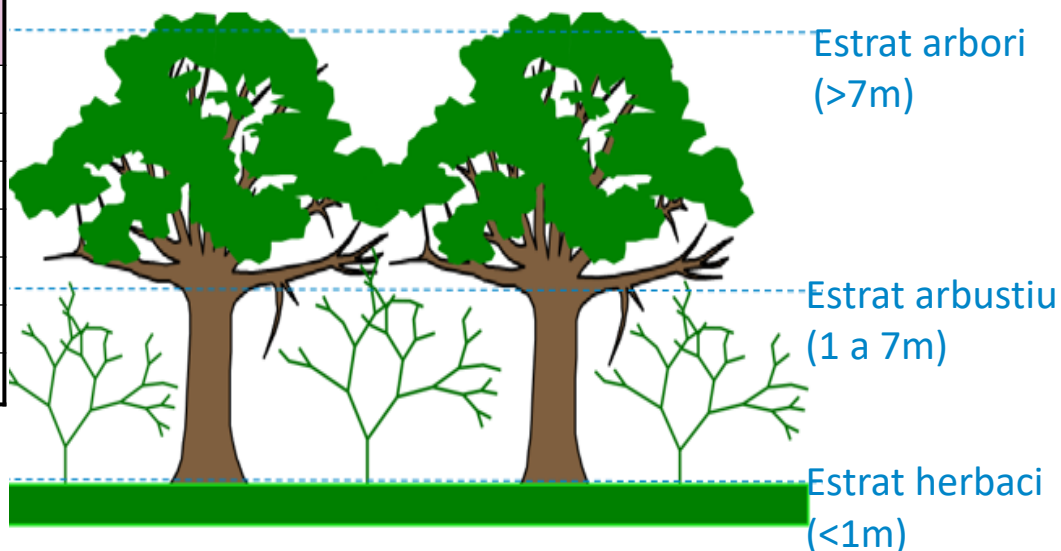
Parcel·la quadrada

Normalment s'utilitza preferentment el mètode 2 realitzant varis mostrejos per estació.

8. VEGETACIÓ INDICADORA

Estudi botànic: mostreig de totes les espècies presents als 3 estrats assignant-les-hi un coeficient de Braun Blanquet.

Coeficient	Taxa de recobriment
e	
R	Espècie escassa, alguns individus
+	Espècie escassa i recobriment <1 %
1	1 – 5 %
2	5 – 25 %
3	25 – 50 %
4	50 – 75 %
5	> 75 %

Com més gran sigui el coeficient, més gran serà la taxa de recobriment de l'espècie.

Definir els paràmetres de l'estudi de l'estació

8. VEGETACIÓ INDICADORA

La vegetació existent pot proporcionar informació sobre el nivell tròfic i estimar el nivell d'acidesa del sòl.

Indiquen un **medi bastant àcid**: *Molsa*, *falguera*, *moixera*...

Indica un **medi més aviat de neutre a bàsic**: *Auró*, *tortellatge*, *troana*, *senguinyol*.

Indica un **terreny més aviat humit**: La reina dels prats, cua de cavall, molsa...

Auró (Calcícola)

Vern (Mesohigròfila)

*Falguera
(Acidòfila)*

Molsa (Acidòfila)

Etapa 3 : Interpretació dels resultats obtinguts per concloure l'estudi silvícola

Exemple => altioplà en margues multicolors de Meurthe-et-Moselle (54), França. Parcel·la d'1,5 ha : recorregut en zig-zag per realitzar el mostreig botànic.

Espècies arbòries : Roure pèrol (2) / Carpí (1) / Roure de fulla (3)

Espècies arbustives : Carpí (3) / Roure pèrol (2) / Freixe (1) / Avellaner (2)

Espècies herbàcies:

- Heura terrestre (2)
- **Troana (2)**
- **Xuclamel (1)**
- Prímula (+)
- All de bruixa (1)
- Sambucus (+)
- Freixe (1)
- Roure pèrol (1)
- Carpí (2)
- Llàgrimes de Maria (1)
- **Corneller mascle (2)**
- **Tortellatge (2)**
- Moixera vera (1)

Presència abundant d'aquestes espècies=> sòl més aviat de neutre a bàsic (espècies calcícoles).

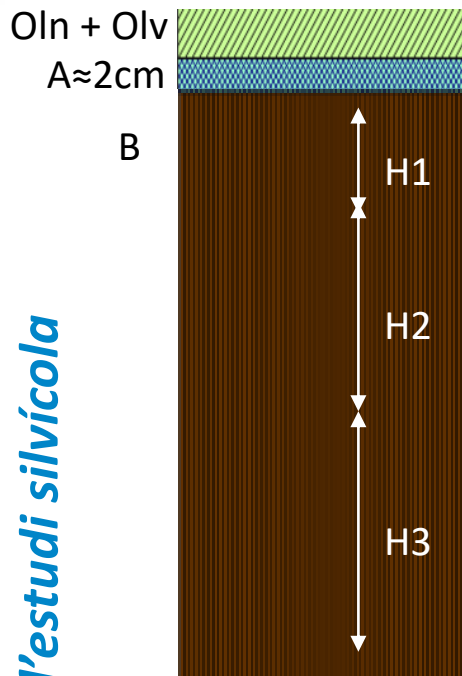

Olv

Continuació de l'exemple

Oln

	E (cm)	Estruct, arrels...	Textura	Hidromorfia	HCl	RON
Horitzó 1	20 cm	Terrossos, bon arrelament, pedres: 0%.	LA	No	No	39mm
Horitzó 2	40 cm	Polièdric, bon arrelament, còdols: 5%.	A	Sí	No	68,4mm
Horitzó 3	40 cm	Polièdric, bon arrelament, còdols: 5%.	A	Sí	Sí	68,4mm

Conclusió: bona RU (175,8mm-> 17,5/20), sòl majoritàriament argilós, presència de calç, sòl profund, traces d'hidromorfia (molt de compte durant la seva explotació), favorable a l'arrelament. Humus de forma MULL, bona mineralització, bona productivitat.

Etapa 4 : Identificar les principals directrius silvícoles per l'adaptació de la gestió forestal

“Guide des stations de la plaine Lorraine” => unitat estacional del tipus AH : « Roureda mixta de pèrol i fulla amb carpí sobre argila hidromorfa ».

Espècies de producció a l'estació: roure, carpí...

S'ha d'**anticipar al canvi climàtic**: el roure penol no tolera la sequera perllongada al sòl.

Espècie associada : Moixera o de segona el Carpí o bé el bedoll per augmentar la biodiversitat.

Introducció de Pinassa, seria considerable.

No pas de Pi roig: calcífuga, absent durant l'estació (per culpa dels carbonats de calci).

Per aquest exemple, el **període de permanència** de la massa és bo i la seva producció de fusta de qualitat és alta.

Segon exemple de l'estudi

Exemple => estació supramediterrània, en una vessant orientada al sud, roca mare a base de gres y esquist. Massís homogeni de 8 hectàrees, no pot ser cobert al mig, realització de parcel·les per hectàrea.

Espècies arbòries: Pinastre (4) / Pinassa (1)

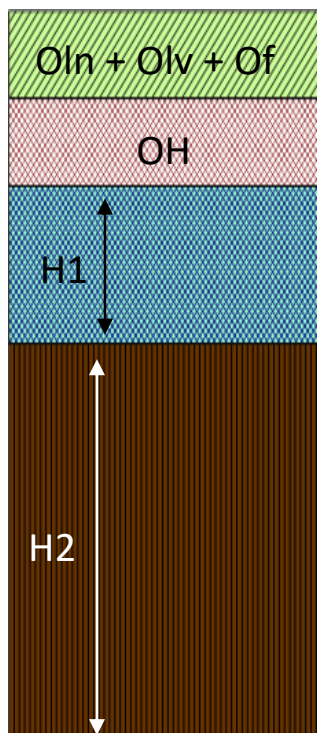
Espècies arbustives : Pinastre (2) / Castañer (1) / Alzina (1) / Roure martinenc (2)

Espècies herbàcies:

- **Bruguerola (3)**
- **Deschampsia (2)**
- Api bord (1)
- Xuclador– 1
- Roure martinenc (1)
- Pinastre (1)
- Rogeta (+)
- **Fúcsia (1)**

Presència i abundància d'aquestes espècies => sòl més aviat àcid.

Continuació de l'exemple

Oln

Olv

Of

Oh

	Esponsor	Estructura, arrelament	Textura	Hydromorfia	Test HCl	RU
Hor. 1	20cm	Bon arrelament sense pedres	A	No	No	14mm
Hor. 2	40cm	Fràgil, pedres : 15% bon arrelament	A	No	No	23,8mm

Conclusió: RU molt fràgil: 37,8 o 4/20, sòl majoritàriament sorrenc vinculat a una baixa retenció d'aigua i afavoreix l'arrelament fins a 60 cm, els elements gruixuts dificulten la penetració.

Continuació de l'exemple

« Guide des stations des monts d'Ardèche » => **estació de Pineraiie (França)**
roureda martinenca acidòfila.

Las espècies de producció presents estan en estació, però amb una espècie per ser afavorida a la **producció principal: el pinastre.**

Hi ha possibilitats al voltant de **Cedre o Pinassa.** Les **espècies associades** poden ser el **roure martinenc** al bosc de rebrot o **alzinedes.** Es pot considerar la possibilitat d'introduir la **pinassa** o el **castanyer** per guanyar biodiversitat.

Temps de supervivència de la massa: bo.

Producció de fusta de qualitat: planificada.

El cicle de la vegetació és llarg, però es vigilaran els dèficits d'aigua i la baixa disponibilitat de nutrients.

CONCLUSIONS

L'estudi de l'estació és una informació bàsica per poder conèixer el potencial productiu del bosc.

Una sèrie de paràmetres s'han d'abordar per garantir un diagnòstic exhaustiu i precís.

L'estudi ha d'anar acompanyat d'una guia de les estacions de la regió geogràfica sota consideració d'assessorament i orientacions silvícoles associades.

El rodal sempre ha de complir amb l'estació i no pas al revés!

El sòl és un recurs de la biodiversitat, minerals i aigua. Cal preservar-lo tant de la banda silvicultora com de la de producció per tal de no empobrir aquest capital que garanteix una bona producció i un bon equilibri ecològic.

Redacció: Kevin GIROT

Crèdits il·lustració:

Diapos 1, 6, 12, 13, 14: S. GAUDIN © CNPF

Diapo 5: K.GIROT

Diapos : 8, 17, 19, 22: J-H. JUSSY

Diapos 12, 13: G. SAJDAK © CNPF

Diapo 6: C. VIDAL © CNPF

Maquetació: Eduter-CNPR

Edició: Març 2019

Aquest projecte ha estat finançat amb el suport de la Comissió Europea. Aquesta publicació (comunicació) és responsabilitat exclusiva de l'autor i la Comissió Europea no és responsable de l'ús que pugui fer-se de la informació que conté la publicació.

Per a més informació contacteu les entitats sòcies del projecte “eForOwn”

Si ets propietari forestal

A Bèlgica

SRFB · KBBM

A Espanya

A França

Si ets estudiant o formador

A Bèlgica

A Espanya

A França

